

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL of the journal / URL časopisu: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Author(s) / Autor(i): Patricia Balcová
Article / Článok: Recenzia na knihu: Ukrajina (rozhovory, mýty a fakta)
Publisher / Vydavateľ: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica
DOI: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2023.26.1.156-160>

Recommended form for quotation of the article / Odporúčaná forma citácie článku:

BALCOVÁ, P. 2023. Recenzia na knihu: Ukrajina (rozhovory, mýty a fakta). In *Politické Vedy*. Vol. 26, no. 1, pp. 156-160. ISSN 1335 – 2741. Available at: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2023.26.1.156-160>

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

Journal *Politické vedy* is provided under the conditions of Creative Commons Attribution 4.0 International CC BY 4.0. / Časopis *Politické vedy* je publikovaný na základe podmienok Creative Commons Attribution 4.0 International CC BY 4.0.

RECENZIA NA KNIHU: UKRAJINA (ROZHOVORY, MÝTY A FAKTA)

BOOK REVIEW: UKRAINE (INTERVIEWS, MYTHS AND FACTS)

Patrícia Balcová*

HORKÝ, P. a kol.: *Ukrajina (rozhovory, mýty a fakta)* [*Ukraine (Interviews, Myths, Facts)*]. Brno: CPRESS, 2022. 234 s. ISBN 978-80-264-4395-7.

Príchod ruských vojsk na Ukrajinu znamenal zásadný zlom v povojnovom usporiadaní Európy. Náš kontinent zasiahla najväčšia vojna za posledných osemdesiat rokov. Vojna, ktorá sa odohráva len pár stoviek kilometrov od slovenských hraníc. Napriek niekoľkým kolám rokovaní od začiatku invázie 24. februára 2022 sa výhliadky na rýchle vyriešenie vojny zdajú byť čoraz nepravdepodobnejšie. Vzhľadom na zintenzívňovanie západných sankcií proti Rusku (ako odozva na pokračovanie bojov), sa návrat k predvojnovnej situácii a rýchle zrušenie ekonomických sankcií javí ako úplne iluzórne. A to aj v prípade podpísania mierovej dohody medzi Ruskom a Ukrajinou. História, ktorá sa odohráva priamo pred našimi očami, vyvoláva množstvo otázok. Kde ležia spoločenské a historické príčiny tohto konfliktu? Ako do udalostí zapadá politická kariéra prezidentov **Putina** a **Zelenského**? A ako bude vyzerat' budúcnosť Európy?

Publikácia *Ukrajina (Rozhovory, Mýty a Fakta)* obsahuje komentáre a informácie spojené s prvými dvoma mesiacmi konfliktu medzi Ruskom a Ukrajinou, ktoré tak poskytujú náhľad do momentu invázie a začiatku vojny. Všetky rozhovory uvedené v tejto knihe boli natočené v čase od 25. 2. 2022 až do 14. 4. 2022.

---

* Mgr. Patrícia Balcová pôsobí ako externá doktorandka na Katedre politológie, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Kuzmányho 1, 974 01 Banská Bystrica, Slovenská republika, e-mail: patricia.balцова@student.umb.sk.

DOI: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2023.26.1.156-160>

Keď začala vojna na Ukrajine, mediálny priestor sa naplnil zmesou protihovorov. Autor knihy **Petr Horký** požiadal vedcov, odborníkov na históriu, medzinárodné právo, zahraničnú diplomáciu, jadrovú energetiku, aby mu pomohli, ako sám uviedol „*dostať sa do obrazu.*“ (s. 11) Hlavným cieľom týchto rozhovorov, ktoré autor spracoval do literárnej podoby, nie je poškodiť, ani adovať jednu či druhú stranu vojnového sporu. Je to skladba základných informácií, ktoré dávajú do súvislostí vojnové besnenie, ktoré sa po desiatkach rokov rozohorelo na európskom kontinente.

V súvislosti s vojnou zaznievajú sudy, že **Putin** je vojnový zločinec. Z Kremľa sa ozýva, že vojna bola legitímnou odpoveďou na ukrajinské kroky. Na otázku, ako sa medzinárodný právny poriadok pozerá na začatie vojny a na jej možnú legitimitu, odpovedá expert na medzinárodné právo Karlovej Univerzity **Vladimír Balaš**.

Už veľakrát bolo povedané, že história sa opakuje, že súčasná situácia na Ukrajine je rovnaká ako na začiatku oboch svetových vojen. Možno sa to tak na prvý pohľad môže zdať, ale ako to naozaj je? Na otázku, či naozaj existuje historická podobnosť so začiatkom prvej, či druhej svetovej vojny sa snaží zodpovedať špecialista na novodobé dejiny **Michal Stehlík**, ktorý sa napríklad preslávil i tým, že poslal otvorený list jednému populistickému politikovi s ponukou bezplatného semestrálneho kurzu českých dejín, aby bol „*schopný používať príklady z našej histórie a netáral nezmysly.*“ (s. 30) **Stehlík** prichádza s vyhlásením, že: „*Rusko skôr viac nadväzuje na hľadanie svojej veľkosti smerom k minulosti Sovietskeho zväzu, než aby sme hľadali spojitosť v tom, čo sa dialo medzi wilhemovským Nemeckom, Rakúsko-Uhorskom, Britániou s Francúzskom a americkým Wilsonom.*“ (s. 31)

Cyrl Svoboda je jeden z najskúsenejších českých politikov, ktorý zasadal v niekoľkých vládoch, ako napríklad v roku 1998 na pozícii ministra vnútra. V rokoch 2002 až 2006 bol ministrom zahraničia a v roku 2009 sa stal ministrom pre miestny rozvoj Českej republiky. Podstatou rozhovoru je medzinárodný diplomatický kontext vojny na Ukrajine. Aká môže byť budúcnosť? Kde sa **Putin** zastaví a je na svete politik, ktorý je schopný sa mu postaviť? Odpovede na tieto a mnohé ďalšie otázky ponúka **C. Svoboda**, ktorý takisto poukazuje na francúzskeho prezidenta svojim vyhlásením, že: „*Emanuel Macron a ľudia jeho typu na Putina nestačia.*“ (s. 51).

Nad tým, či vojnový konflikt pomáha tretím krajinám ako sú USA alebo Čína, sa zamýšľal sinológ z Palackého univerzity a účastník projektu *Sinofón* **Ondrej Kučera**. Prichádza s tvrdením, že vojna je pre Čínu skôr „*nepríjemnosťou*“ a

„oslabuje Čínu v jej prepravnej kapacite smerom do Európy.“ (s. 59)

Je toho ešte veľa, čo o Ukrajine nevieme. Pre niekoho môže byť prekvapivé, že Ukrajina je najväčšia európska krajina. Pre iného zase informácia o nerastnom bohatstve, o produkcii komodít, ktoré tento štát dodáva do celého sveta. Ich obmedzenie v dôsledku vojny zasiahne celý rad štátov. Veľa sa hovorí o histórii tejto krajiny – a že sa dá nájsť celý rad veľmi temných kapitol. Ale i toto by sme mali vedieť, pokiaľ chceme aspoň trochu vnímať súvislosti vojnového konfliktu. Na historické otázky sa v rozhovore ďalšej kapitoly zameriava **Stanislav Tumis**, ktorý je vedúcim Ústavu východoeurópskych štúdií na Karlovej univerzite.

Ďalšou zaujímavou formou rozhovoru publikácie je zaznamenaný telefonát s vojnovou fotografkou **Lenkou Klicperovou**, ktorá sa v tom čase nachádzala priamo na mieste bojov, len 130 kilometrov od Kyjeva. Takisto sa dostala na frontovú líniu Izjum a Slovjansk, kde robila reportáž o dobrovoľníckom prápore Karpatská Sieť (teraz je to už súčasť ozbrojených síl Ukrajiny).

O **Volodymyrovi Zelenskom** sa šíria rôzne informácie, či už o dokonalom a ospevovanom „bohaterovi“ na strane Ukrajiny, ale aj množstvo negatívnych informácií zo strany Kremľa. **Petr Horký** sa pokúša nájsť odpoveď na otázku, kde je medzi tým domnelým zločincem a bezchybným hrdinom skutočný človek. S touto odpoveďou mu nakoniec pomôže **Marek Příhoda** z Ústavu východoeurópskych štúdií Filozofickej fakulty Karlovej univerzity. Spoločne sa vydajú po stopách príbehu **Volodymyra Zelenského**, od malého chlapca z ruskojazyčného mesta cez právnika, herca až po jedného z dnes najviac ospevovaných vládcov. **M. Příhoda** sa v rozhovore snaží **Zelenského** porovnávať s tradičnými ruskými metódami „tvrdosti a domnelej bezchybnosti“ a tvrdí, že: „*vdaka tomu, že pripúšťal svoje slabosti, možno zostával ľudský.*“ (s. 124)

V ďalšom rozhovore s **Marekom Příhodom** sa autor knihy zameril na príbeh **Vladimíra Vladimiroviča Putina**. Spoločne riešili otázky zamerané nielen na to, odkiaľ pochádza, aké má vzdelanie, ale hlavne ako vyzerala jeho kariéra. Ide sa o pozoruhodný príbeh inteligentného stratéga, ktorý vždy dokázal hrať vysokú hru s kartami, ktoré mal k dispozícii. **M. Příhoda** sa domnieva, že: „*rozpad Sovietskeho zväzu pre Putina osobne znamená krach vízie budúcnosti, ku ktorej smeroval.*“ (s. 138) Rovnako tu môžeme nájsť aj jeho pohľad na **Putina** a Rusko pred 20 rokmi a „Putinovské Rusko“ dnes.

Mnohých ľudí prepadol strach z dôsledkov možnej jadrovej krízy, alebo dokonca explózie. **Petra Horkého** teda zaujímalo, aké ľahké, alebo neľahké je odpáliť jadrovú elektrárňu. O informácie sa s ním podelila riaditeľka Štátneho

ústavu pre jadrovú energetiku **Dana Drábová**. V rozhovore sa snaží poukázať najmä na zabezpečenie európskych krajín, ktoré „prostredníctvom monitorovacích staničiek merajú úroveň radiácie na území daného štátu v režime 24/7.“ (s. 162) Taktiež poukazuje na Ukrajinu ako na jadrovú veľmoc, keďže v súčasnej dobe má v prevádzke 15 jadrových blokov v štyroch lokalitách.

Ukrajinských vojakov údajne pripravovali školitelia Severoatlantickej aliancie. Zároveň vraj NATO nie je schopné reagovať dostatočne rýchlo na akékoľvek ohrozenie. Preto sa **Petr Horký** rozhodol viesť rozhovor so súčasným prezidentom Českej republiky a niekdajším predsedom vojenského výboru NATO **Petrom Pavlom**, ktorého zaujímal najmä jeho osobný pohľad na prebiehajúci konflikt a takisto náhľad do armádneho zákulisia. **Petr Pavel** objasnil ako funguje globálny monitorovací systém a vyjadril svoj názor na mocenský pohľad Ruska. Ako bonus pridal výhľad do budúcnosti aj pre Českú republiku.

Posledným hosťom rozhovorov je mierová vyjednávačka **Scilla Elworthy**. Ide sa o zaujímavú osobnosť, ktorá bola trikrát nominovaná na Nobelovu cenu mieru. Je autorkou konkrétneho biznis plánu, ktorý dokladá na číslach, napr. že: „oproti zažitým klišé, mier generuje väčšie zisky než vojna.“ (s. 216) **Scilla Elworthy** spolupracovala s **Nelsonom Mandelom**, **Desmondom Tutuom**, **Petrom Gabrielom** a množstvom ďalších osobností. Po celom svete zahajuje mierové jednania a pomáha pri urovnávaní vojenských konfliktov. Na základe konkrétnych výskumov vie, ako dlho trvá než sa začnú hojiť vojenské konflikty. Tvrdí, že: „mier je po celom svete možný, a že vojny jedného dňa vymiznú podobne ako napríklad kanibalizmus alebo legálne otroctvo.“ (s. 216)

V závere publikácie nájdeme niekoľko informácií aj od samotného autora. **Petr Horký** sa snaží upozorniť na množstvo dezinformácií a manipuláciu s faktami. Situácia okolo ukrajinskej vojny poukazuje na niektoré manipulačné mechanizmy až kryštalicke čisto, preto sa snažil využiť situácie, aby ich ukázal. **P. Horký** sa otázke komunikácie v médiách venuje už 20 rokov či už na praktickom, alebo teoretickom poli. V texte, ktorý je uvedený v publikácii ako príklad, sa snaží ukázať, či sa jedná o klamlivú manipuláciu a či je možné vyriešené a napísané stanoviská obhájiť.

Čo sa týka obsahovej stránky, dovoľme si túto publikáciu ohodnotiť celkom pozitívne, keďže spĺňa svoj vopred určený zámer tak, ako ho autor **Petr Horký** avizoval v úvode. Podľa nášho názoru recenzované dielo môže čitateľovi poskytnúť široký a komplexný pohľad rôznych osobností či už z oblasti medzinárodného práva, politiky, alebo ľudí, ktorí situáciu sledujú zblízka priamo na mieste, kde boje prebiehajú. Text recenzovanej publikácie je štruktúrovaný v

hovorovom štýle, nakoľko sa jedná o zaznamenané rozhovory, ktoré boli následne publikované. V rámci náročnosti čitateľa si myslíme, že sa jedná skôr o publikáciu vhodnejšiu pre laikov.